

Spis treści

Przedmowa	10
Wskazówka bibliograficzna	14

Rozdział 1 Teoria i krytyka dojrzałego Odrodzenia we Włoszech

Cristoforo Landino <i>Komentarz do „[Boskiej] Komedii” Dantego Alighieri</i> , 1481	19
✓ Luca Pacioli <i>Boska proporcja</i> , 1497	22
✓ Pomponius Gauricus <i>O rzeźbie</i> , 1504	26
✓ Rafael Santi <i>List do hrabiego Baldassare Castiglione</i> , [1514]	33
Anonim z kręgu Bramantego, Rafaela i Castigliona [<i>Raport przesłany pa- pieżowi Leonowi X o zabytkach starożytnego Rzymu</i>], pocz. XVI wieku	35
✓ Baldassare Castiglione <i>Dworzanin</i> , 1528 (tłum. fragmenty Łukasz Gór- nicki)	43

Rozdział 2 Myśl o sztuce w Europie Północnej

Albrecht Dürer <i>Projekty i szkice do ogólnego traktatu o malarstwie</i> , 1508 - 1513	57
<i>Pouczenie o mierzeniu cyrklem i linią</i> , 1525. Dedykacja Willibaldo- wi Pirckheimerowi	62
[<i>Opis sposobu konstruowania widoku perspektywicznego</i>]	64
<i>Cztery księgi o proporcjach ludzkich</i> , 1528. Trzecia księga: [<i>Eks- kurs estetyczny</i>]	66
<i>List do Willibalda Pirckheimera</i> , 7 2 1506	78
<i>List do Willibalda Pirckheimera</i> , ok. 13 10 1506	79
<i>List do Jakuba Hellera</i> , 24 8 1508	80
<i>Dziennik podróży do Niderlandów</i> , 1520 - 1521	81
Erazm z Rotterdamu <i>Dialog o właściwej wymowie języka łacińskiego i greckiego</i> , 1528	96

Joachim Camerarius <i>Przedmowa w łacińskim przekładzie Albrechta Dürera „Czterech ksiąg o proporcjach ludzkich”, 1532</i>	100
<i>Elementy retoryki, 1541</i>	101
Lambert Lombard <i>List do Giorgia Vasariego, 1565</i>	102

Rozdział 3 Zagadnienia sztuki w pismach reformatorów w Europie Północnej (tłum. i oprac. Sergiusz Michalski) 108

Andreas Karlstadt <i>O zniesieniu obrazów, 1522</i>	114
<i>O tym czy należy postępować opieszale, 1524</i>	116
Marcin Luter <i>Osiem kazań, 1522</i>	119
<i>Przeciw niebiańskiemu prorokom, o obrazach i Sakramencie, 1525</i>	121
<i>Kazania tygodniowe o Deuteronomium, 1529</i>	123
Jan Kalwin <i>Zasady religii chrześcijańskiej, 1559-1560</i>	127
<i>Kazania o Deuteronomium, 1555-1557</i>	129
<i>Kazania o pierwszym liście do Koryntian, 1555-1557</i>	130

Rozdział 4 Spory o pierwszeństwo sztuk we Włoszech

Benedetto Varchi <i>Wykład, w którym rozważa się o pierwszeństwie sztuk, 1546</i>	133
Angelo Bronzino <i>List do Benedetta Varchi, 1546-1547</i>	144
Jacopo Carrucci da Pontormo <i>List do Benedetta Varchi, 1548</i>	149
Michał Anioł Buonarroti <i>List do Benedetta Varchi, 1549</i>	152

Rozdział 5 W kręgu Michała Anioła

Michał Anioł Buonarroti <i>Poezje (tłum. Leopold Staff, Władysław Kozicki i Juliusz Starzyński)</i>	155
Pietro Aretino <i>Do boskiego Michelangelo, 1537</i>	163
Michał Anioł Buonarroti <i>Do pana Pietra Aretino, 1537</i>	166
Pietro Aretino <i>Do Michała Anioła Buonarroti, 1545</i>	166
Ascanio Condivi <i>Żywot Michała Anioła, 1553 (tłum. Władysław Jabłonowski)</i>	172
Francisco de Hollanda <i>O malarstwie starożytnym, 1548</i>	176
<i>Księga II: Dialogi rzymskie (tłum. Lucjan Siemiński)</i>	176

Rozdział 6 Włoska teoria sztuk plastycznych w połowie XVI wieku

Paolo Pino <i>Dialog o malarstwie, 1548</i>	195
Lodovico Dolce <i>Dialog o malarstwie zatytułowany „Aretino”, 1557</i>	199
Giovanni Andrea Gilio da Fabriano <i>Dialog dotyczący błędów i niewłaściwości, jakie popełniają malarze przedstawiający historie, 1564</i>	221

Vincenzio Danti <i>Traktat o doskonałych proporcjach</i> , 1567	229
Benvenuto Cellini <i>O sztuce rysunku</i> , po 1560	242

Rozdział 7 *Włoska teoria architektury w połowie XVI wieku*

Sebastiano Serlio <i>Traktat o architekturze</i> , 1537-1584	246
Jacomo Barozzi da Vignola <i>Zasada pięciu porządków architektury</i> , 1562 (tłum. Kazimierz Tymiański)	262
Andrea Palladio <i>Cztery księgi o architekturze</i> , 1570 (tłum. Maria Rze- pińska)	270

Rozdział 8 *Historiografia Giorgio Vasariego*

Giorgio Vasari <i>Żywoty najznakomitszych malarzy, rzeźbiarzy i architek- tów</i> , 1568	
<i>Wstęp do całego dzieła</i>	303
<i>Wstęp do „Żywotów”</i>	304
Część druga: <i>Wstęp</i>	306
<i>Żywot Masaccia</i> (tłum. części Jan Morawiński)	310
<i>Żywot Pietra Perugino</i> (tłum. części Jan Morawiński)	318
[Jan van Eyck] <i>Żywot Antonella da Messina</i>	334
Część trzecia: <i>Wstęp</i>	336
<i>Żywot Lionarda da Vinci</i>	343

Rozdział 9 *Dokumenty mówiące o życiu artystów i stosunku do sztuki*

Jacopo Carrucci da Pontormo <i>Dziennik prowadzony, gdy malował chór w San Lorenzo</i> , 1554-1556	373
Joachim du Bellay <i>Starożytności Rzymu</i> , 1558 (tłum. Mieczysław Jastrun)	375
Benvenuto Cellini <i>Żywot własny</i> , 1558-1562 (tłum. Leopold Staff)	377

Rozdział 10 *Sztuka i kontrreformacja*

<i>Postanowienia Soboru Trydenckiego [o świętych obrazach]</i> , 1563	390
<i>Przesłuchanie Paola Veronese</i> , 1573	394
Św. Karol Boromeusz <i>Pouczenia o budowie i wyposażeniu kościoła</i> , 1577	400
Bartolomeo Ammannati <i>List do członków Akademii rysunku</i> , 1582	407
Gabriele Paleotti <i>Rozprawa o obrazach świętych i świeckich</i> , 1582	413
Antonio Possevino <i>Traktat o poezji i malarstwie</i> , 1593	423
<i>Uchwała Synodu Krakowskiego o malarstwie sakralnym</i> , 1621 (tłum. Gra- żyna Chilkiewicz)	428

Rozdział 11 *Akademie i późny manieryzm*

Raffaele Borghini <i>Il Riposo, w którym mowa jest o malarstwie i rzeźbie, 1584</i>	433
✓ Paolo Lomazzo <i>Traktat o malarstwie, 1584</i>	441
<i>Idea świątyni malarstwa, 1590</i>	456
Romano Alberti <i>Początek i rozwój Akademii rysunku [...] w Rzymie, gdzie zawarte są [...] wykłady, wygłoszone pod zarządkiem znakomitego Pana Kawalera Federico Zuccari, 1604</i>	465
Federico Zuccari <i>List do Księżąt i Panów miłośników rysunku, malarstwa, rzeźby i architektury, 1605</i>	470
<i>Idea malarzy, rzeźbiarzy i architektów, 1607</i>	473
Indeks nazwisk i imion własnych	491
Indeks ważniejszych pojęć, terminów i zagadnień	512
Spis ilustracji na wkładkach	516
Spis ilustracji w tekście	518

Brak nazwiska tłumacza przy tytule oznacza, że tekst przełożony został przez autora opracowania.